
**ВОЕННА АКАДЕМИЯ
„ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”**

РЕЦЕНЗИЯ

**от д-р Николай Димитров Слатински,
професор в катедра „Национална и международна сигурност“,
факултет „Национална сигурност и отбрана“,
Военна академия „Г.С. Раковски“
София, бул. Евлоги и Христо Георгиеви 82**

На научните трудове, представени по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” за граждански служител, в област на висшето образование 9. “Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. “Национална сигурност“, за нуждите на катедра „Национална и международна сигурност“ на факултет „Национална сигурност и отбрана“ за нуждите на Военна академия „Г. С. Раковски”, обнародван в „Държавен вестник”, брой 15/21.02.2020 г.

За преподаване на учебните дисциплини: „Глобална сигурност и геополитика“, „Национална сигурност“, „Система за национална сигурност“, „Философия“, „Политическа география“, „Китай през 21 век“ и „Стратегии за международна сигурност“.

Конкурсът е обявен със заповед на началника на ВА „Г.С.Раковски“ № СИ-29-РД03-25 от 05.02.2020 г.

Единствен кандидат в конкурса е **главен асистент д-р Радослав Иванов Бонев**, главен асистент в катедра „Национална и международна сигурност“, Факултет „Национална сигурност и отбрана”, Военна академия „Г. С. Раковски“.

София * 2020

1. Кои трудове от представените от кандидата се приемат за оценка от рецензента.

Списъкът с научните трудове, публикации и учебни пособия, представени от кандидата **главен асистент д-р Радослав Бонев** съдържа общо **17 заглавия** (без тези предоставени при защита на дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“).

Предоставените заглавия са разпределени както следва:

- **1 (една)** монографии;
- **1 (едно)** учебно пособие;
- **1 (една)** статия, публикувана в издания, които са индексирани в световноизвестни бази данни;
- **11 (единадесет)** научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране;
- **2 (две)** студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;
- **1 (една)** студия, публикувана в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация.

Една от публикациите е на руски език.

Не се рецензират публикации, предоставени при защита на дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“.

Количеството на публикациите приемам като напълно достатъчно за конкурс за научна длъжност “доцент”.

Предоставената от кандидата в конкурса научна продукция отговаря на изискванията на оценъчната система на показателите за заемане на академична длъжност „доцент“ по дейности и показатели в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

2. Обща характеристика на научно-изследователската, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата.

Тематиката на представените публикации е в научна област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1. „Национална Сигурност”. Тя обхваща теоретични и приложни проблеми в следните научни и практически направления: национална и международна сигурност; „меки” (*soft*) и „интелигентни” (*smart*) измерения на сигурността, геополитически и политически аспекти на сложните, самоорганизиращи се социуми и социални системи (общества и общности).

В научните публикации, представени за конкурса от **главен асистент д-р Радослав Бонев**, този широк кръг от базисни и свързани с националната сигурност и отбрана, геостратегията и геополитиката, военната история и историята на военното изкуство, теорията на международните отношения, с философските, социеталните и социалните проблеми на националната и международната сигурност, вкл. в контекста на интеграционните процеси на постигането на пълноправно членство в ЕС и НАТО е анализиран и систематизиран много творчески, креативно и интелигентно, с доста широки концептуални и нерядко философски познания по различни „меки” аспекти на сигурността (национална и международна). **Главен асистент д-р Радослав Бонев** има свой научен и преподавателски почерк, който може да се определи като индивидуален стил, несъмнена компетентност, неоспорима ерудиция – а това му дава възможност да предлага на високо ниво ценни знания, които задълбочават качеството на образователния процес във ВА и е предпоставка за задълбочено дебатиране на редица въпроси на националната ни сигурност пред лицето на глобализационните предизвикателства. С научната си дейност той дава принос в изковаването на българска наука в сигурността – т.е. наука, в която са ясно отличими както националните интереси, така също тяхната изконно българска рамка.

Представените за рецензиране научни разработки отговарят на изискванията и високите стандарти за академични публикации във ВА „Г. С. Раковски”, като в тях без никакви съмнения могат да се идентифицират авторските анализи, неговите научни и научно-приложни приноси.

3. Становище относно наличието или липсата на плагиатство.

При изучаването на научните публикации на кандидата **главен асистент д-р Радослав Бонев**, както и при изготвянето на настоящата рецензия не бе получен нито един неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в неговите научни трудове. А и всичко онова, което в продължение на много години знам за творчеството на този кандидат, изключва каквато и да било възможност към него да бъдат предявени обвинения за някакво, дори неволно, повърхностно плагиатство.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата.

Своята преподавателска практика във ВА „Г. С. Раковски” **главен асистент д-р Радослав Бонев** започва през 2014 г., последователно като асистент и главен асистент. През 2014 г. той защитава дисертация “Стратегии за сигурност през XXI век” и става доктор по научна специалност “Военно-политически проблеми на сигурността”. Той има сериозна творческа продукция, спечелила му уважението сред колегите по ВА и в научите среди в областите, в които публикува редовно. Води курсове и занятия по широк кръг образователни програми и академични дисциплини във ВА, сред които са лекционни курсове по различни аспекти на националната и международната сигурност, геополитиката, философия, регионална сигурност, политическа география, Китай през XXI век, стратегии за международна сигурност. Високата оценка на обучаемите за лекциите на **главен асистент д-р Радослав Бонев** са заради неговите преподавателски умения и експертиза, съчетала ерудиция и много строги изисквания към себе си и към студентите. Той е бил научен ръководител на над 10 успешно защитили магистърски тези дипломанти. За съвестното отношение и професионалния труд, той е бил положително атестиран.

В този смисл не може да има никакво съмнение, че **главен асистент д-р Радослав Бонев** е сред водещите преподаватели в дисциплините обявени в конкурса за нуждите на ВА. Всички лекционни курсове и други учебни материали, които той е разработил са в пълно съответствие с учебните програми по тези дисциплини и в съответствие с научните стандарти, присъщи на ВА и представляват взор, обърнат към бъдещето на науката за сигурността. Ето защо количеството и качеството на научните му трудове са повече от достатъчни за

заемане на научната длъжност „доцент” във ВА. Те са в съответствие с всички критерии и изисквания на респектиращата система за оценяване, свързани с възможността за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“. Ще изтъкна и, че кандидатът събира 465 точки при минимум необходими 400 точки за заемането на научната длъжност „доцент“.

5. Основни научни резултати и приноси.

От представените документи е видно, че кандидатът **главен асистент д-р Радослав Бонев** е натрупал богат учебно-методически опит, като реализира стойностни и успешни усилия в своето самоусъвършенстване, изследователска работа и преподавателска дейност. Приложените трудове са актуални и значими учебни материали и пособие със съществена приложна стойност при подготовката и провеждането на лекции и семинарни занятия със студентите и слушателите от ВА „Г.С. Раковски“.

Научните и приложните приноси в трудовете на кандидата могат най-общо да се характеризират като допълване на съществуваща научна област със специфични нови знания и модели, теоретични анализи и обобщения, обяснения и подробни библиографски справки. Тези резултати са отчасти научни, но главно научно–приложни; те са много ценни при подготовката на **активни форми на занятия (семинари, лекции-дискусии, дискусии и практикуми)** със студентите и слушателите от ВА „Г. С. Раковски“.

1. Материали с номера 6, 8 и 9: Разкрито е значението на теорията на геополитическата динамика в историята на военното изкуство;

2. Материали с номера 2, 4, 5, 9, 16: Доразвита в няколко измерения е геополитическата теория чрез исторически, съдържателен и сравнителен анализ на водещите геополитически школи и систематизирането на общите и различните визии и идеи на редица ключови теоретици на тези школи.

3. Материали с номера 1, 7 и 17: Предложена е нова интерпретация на военноисторически събития, които са обвързани със съответната геополитическа проекция като следствие на резултатите от даден военен конфликт.

4. **Материали с номера 2, 3, 13, 16:** Осъществен е изпълнен с качествено ново концептуално съдържание и базиран на система от критерии за оценка на значимостта им анализ на основните елементи на външнополитическата стратегия на държавите в системата на международната сигурност.

5. **Материали с номера 4, 11,12 и 13:** Дадено е съвременното значение на понятието суверенитет в стратегическата среда на сигурност и влиянието му върху стратегията за национална сигурност на държавата;

6. **Материали с номера 3, 10 и 14:** Обогатени са знанията свързани със съотношението стратегия – начин на използване на сила. Силата като субект да оказва влияние или натиск върху друг субект.

7. **Материал с номер 2:** Специфични интерпретации на философските системи, които са съсредоточени върху базисни понятия и терминология от историята на философията.

В оценката на своите приноси кандидатът е проявил скромност. Ще отбележа излично тук, че това, което той е постигнал в своите научни публикации и особено в разработеното от него учебно пособие създава добра методологична база за различни толкова необходими материали по подготовката и провеждането на семинари и практикуми със слушателите – офицери от ВА „Г. С. Раковски“ при обучението им по геополитическо стратегиране и моделиране, анализ и оценка на политикогеографските и военногеографските особености на различни региони и държави.

6. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката.

Може обосновано да се твърди, че значимостта и на научните, и на научно-приложните приноси на **главен асистент д-р Радослав Бонев** е несъмнена. Те развиват теорията и практиката в широк кръг от аспекти и на първо място – в **изключителната важност на стратегиите за сигурност и отбрана за оптималното функциониране на държавата и изграждането на съвременна и ефективна система за национална сигурност.** Това, което кандидатът получава като важен научен продукт е с устойчиви, верифицируеми, издържачи на критиката резултати. Самостоятелността на подходите в разработването на цял спектър от проблеми на сигурността и отбраната, геостратегическите и

геополитическите измерения на международната и националната сигурност, теориите за войната и военното изкуство, правото и морала в международните отношения, глобалните, континенталните, регионалните и националните аспекти на конфликтите и другите предизвикателства и рискове за сигурността превръща неговите пособия и лекционни курсове във ВА в добро достижение на нашата наука и педагогика. Всичко онова, което кандидатът изучава и разработва в тези ключови сфери на сигурността допълва и обогатява, а в главните си достижения и развива научните знания и преподавателската експертиза в областта на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”, основно в професионално направление 9.1. „Национална сигурност”. Остана да уточня, че нямам нито една съвместна публикации с него. Научната продукция на кандидата допринася за по-качествената теоретична подготовка на кадрите в редица направления и структурни елементи на системата за национална сигурност.

7. Оценка в каква степен приносите са дело на кандидата.

Безпристрастният и обективен анализ на научните и научно–приложните приноси показва, че те са несъмнено лично и напълно самостоятелно дело на **главен асистент д-р Радослав Бонев**. Във всичките публикации личи неговият индивидуален почерк, той е прецизен и съвестен в цитиранията и позоваванията, така че няма място за какъвто и да е спор по отношение на оригиналността на научните му постижения. Прави впечатление, че неговите публикации са резултат от изцяло индивидуален, компетентен авторов труд. Да добавя широкия обхват на научните разработки на **главен асистент д-р Радослав Бонев** – това също така е значимо доказателство за творческа оригиналност. Той постоянно търси, разработва и анализира нови теми, открива в изучавани вече въпроси нови подходи, намира се в творческа зрялост и затова е пример за човек, творец и възпитател от едно сякаш завинаги отишло си време, когато учените имаха високи критерии към себе си и поддържаха с етичност и безукорен морал престижа на науката, авторитета на университетския педагог.

8. Критични бележки за рецензираните трудове.

Аз имам високо мнение за кандидата, бил съм научен ръководител на прекрасната му докторска дисертация, той израсна буквално преди очите ми, затова ми е много трудно да намеря към какво да насоча критичните си бележки, макар че в една рецензия е прието да има и такива. Ще очертая някои наблюдения, но дори и критични, те в никакъв случай не могат да повлияят на отличната ми оценка за **главен асистент д-р Радослав Бонев**.

1. Част от материалите засягат тематични области от военната история и историята на военното изкуство, които не са достатъчно пряко свързани с преподаваните учебни дисциплини.

2. В обширното библиографско цитиране и на научната продукция на кандидата донякъде сякаш се „изгубва“ общата идея на дадения материал.

3. Недостатъчно убедително, макар и много интересно и продуктивно, кандидатът представя водещи автори, направления и школи в теорията на международните отношения като напълно приложими в интерпретацията на терминологията от историята на военното изкуство.

4. Използването на сложен, със сериозни дълбочини, концепти, алюзии и метафори философски език понякога замъглява и затруднява в определена степен разбирането на важни тези в изложението и дезориентира читателя.

9. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът смята, че следва да вземе отношение.

Познавам **главен асистент д-р Радослав Бонев** отдавна и като студент, и като учен, и като преподавател, и като експерт, и като човек. Той неизменно уважава с висока етичност, с пословично трудолюбие и колегиална отзивчивост. Във всяка от сферите на науката, в която работи, той винаги търси пресечна точка на модерните достижения на познанието със собствения педагогически, експертен и научен профил, със своите разбирания и професионални критерии. Постигнатото от него не е никак малко, но още по-важен е фундаментът от интелект и знания, който му позволява да надгражда своите творчески постижения – защото има идеи, подходи, модели, проблеми, в които може и по-нататък да бъде полезен – и на науката, и на обучаваните от него млади хора. **Главно асистент д-р Радослав Бонев** е един от все по-редките

случаи, когато имаме покритие на учения и преподавателя с изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това покритие е така адекватно, че сякаш се връщаме в онези университетски времена, когато длъжността „доцент“ бе създавана именно за кандидати като **главен асистент д-р Радослав Бонев**.

10. Заключение.

Професионалните качества, сериозните познания, преподавателската дейност, педагогическият такт и себераздаване на кандидата ми позволяват да твърдя, че **главен асистент д-р Радослав Бонев** отговаря в пълна степен на всички научни, нормативни, професионални и етични критерии, на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговата прилагане за заемане на академична длъжност „доцент“ във ВА „Г. С. Раковски“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална Сигурност“. **Главно асистент д-р Радослав Бонев** е внимателен и толерантен към преподавателския състав на ВА и обучаващите се слушатели – а това са все качества, които макар и все по-често подценявани в нашата страна, са всъщност не по-малко важни и нужни изисквания към високата академична длъжност „доцент“.

11. Оценка на кандидата.

Давам **положителна оценка** на резултатите от работата на кандидата и неговите научни трудове.

Гласувам **ПОЛОЖИТЕЛНО** за избирането на **главен асистент д-р Радослав Бонев** на академичната длъжност „**ДОЦЕНТ**“ във Военна академия „Г. С. Раковски“ в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална Сигурност“.

Убедено и мотивирано предлагам на Научното жури по конкурса **главен асистент д-р Радослав Бонев** да бъде избран в конкурса и предложен да заеме академичната длъжност „доцент“ във ВА „Г. С. Раковски“.

РЕЦЕНЗЕНТ:

София, 23 юли 2020 г. Проф. д-р Николай Слатински